

แนวโน้มของภาวะเงินเฟ้อในปัจจุบัน

โดย สมนึก แดงเจริญ

1. ข้อความทั่วไป

ภาวะเงินเฟ้อ (inflation) ได้แก่ภาวะที่ราคาสินค้าและบริการภายในประเทศสูงขึ้นอยู่เสมอ หรืออาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งก็คือ การที่อำนาจซื้อ (purchasing power) ของเงินที่ประชาชนมีอยู่มีแนวโน้มลดลงอยู่เสมอ สำหรับด้านการพิจารณาราคาสินค้าและบริการที่ใช้พิจารณาตัวเลข ดัชนีราคาขายส่ง ดัชนีราคาขายปลีกและดัชนีค่าครองชีพ ซึ่งตัวเลขประการหลังนี้ได้บรรจุค่าเครื่องอุปโภคและบริโภคที่จำเป็นแก่การครองชีพของประชาชนโดยทั่วไป ปัจจุบันได้มีการกล่าวถึงแนวโน้มของภาวะเงินเฟ้อในประเทศไทยกันอย่างกว้างขวาง บทความนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะวิเคราะห์แนวโน้มของภาวะเงินเฟ้อโดยสังเขป

2. สาเหตุของภาวะเงินเฟ้อ

ตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา นักเศรษฐศาสตร์ได้ค้นคว้าเพื่อหาสาเหตุของภาวะเงินเฟ้อ ซึ่งโดยสรุปแล้ว ภาวะเงินเฟ้อมีสาเหตุที่สำคัญ ๆ รวม 2 ประการคือ

(1) ภาวะของเงินเฟ้อที่เกิดจากการที่ประชาชนมีอุปสงค์เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว (demand pull) สำหรับสาเหตุประการนี้มีลักษณะค่อนข้างจะเก่าแก่ที่นักเศรษฐศาสตร์ได้ค้นพบ การที่อุปสงค์ของประชาชนเพิ่มขึ้นโดยรวดเร็วย่อมจะกระทบกระเทือนถึงราคาสินค้าโดยทั่วไป (general price level) โดยเหตุที่ในระยะสั้นปริมาณสินค้าและบริการยังเพิ่มขึ้นไม่ทันกับการใช้จ่ายเพื่ออุปโภคและบริโภคของประชาชน

จะเห็นได้ว่าปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการทำให้เกิดการเพิ่มในอุปสงค์ ของประชาชน ได้แก่การที่ปริมาณเงินในมือประชาชนเพิ่มขึ้น ซึ่งจะได้อีกต่อไป

(2) สาเหตุของภาวะเงินเฟ้อที่มาจากกรณีที่ต้นทุนการผลิตสินค้าและบริการสูงขึ้น (cost push) กล่าวง่าย ๆ สาเหตุของภาวะเงินเฟ้อที่ด้านนี้มีลักษณะตรงข้ามกับสาเหตุประการแรก กล่าวคือเกิดจากภาวะการผลิตเพิ่มขึ้น เช่น ค่าจ้างแรงงาน (wages) วัตถุดิบ (raw material) รวมทั้งความไม่สะดวกต่าง ๆ ของผู้ผลิตสินค้าและบริการการรวมกลุ่มของคนงานเพื่อเรียกร้องค่าจ้างเพิ่มขึ้น เนื่องจากสินค้าและบริการที่มีความจำเป็นแก่การครองชีพมีราคาสูงขึ้นก็รวมอยู่ในกรณีนี้ด้วย

3. ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเพิ่มในปริมาณเงิน

การเพิ่มหรือลดในปริมาณเงินที่ประชาชนมีอยู่ในสังคมใดสังคมหนึ่งอาจแสดงได้โดย 'The money-flows identity'¹ กล่าวคือ การเปลี่ยนแปลงของปริมาณเงินในมือประชาชน (The increase in money holdings in private accounts)

$$\begin{aligned}
 & \text{งบประมาณรายจ่ายของรัฐบาล (Government money expenditures)} \\
 - & \text{งบประมาณรายรับของรัฐบาล (Government money receipts)} \\
 + & \text{การเพิ่มของเงินในบัญชีของเอกชน (Creation of money in private accounts)} \\
 = & - \text{การลดของเงินในบัญชีของเอกชน (Destruction of money in private accounts)} \\
 + & \text{การเพิ่มของปริมาณเงินเนื่องจากดุลย์การค้าเงินได้เปรียบ (Import of money)} \\
 - & \text{การลดปริมาณเงินเนื่องจากดุลย์การค้าเงินเสียเปรียบ (Export of money)} \\
 & \text{การใช้จ่ายแบบขาดดุลย์ของรัฐบาล (Government cash deficit)} \\
 + & \text{การเพิ่มสุทธิของปริมาณเงินในบัญชีเอกชน (Net private creation of money)} \\
 = & + \text{การเพิ่มสุทธิของปริมาณเงินเนื่องจากดุลย์การค้าเงินได้เปรียบ (Net import} \\
 & \text{of money)}
 \end{aligned}$$

เมื่อพิจารณา identity ดังกล่าวแล้วจะเห็นได้ว่าปัจจัยที่ทำให้ปริมาณเงินในมือประชาชนเพิ่มขึ้นในปัจจุบัน สามารถแบ่งพิจารณาได้ คือ

(1) การใช้จ่ายของรัฐบาล (Government expenditures) ในระยะ 5 ปีที่แล้วมา

¹ Kenneth E. Boulding, *Principles of Economic Policy* (Englewood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall, Inc., 1958), pp. 185—186.

นี้เป็นที่ทราบกันดีว่าการใช้จ่ายของรัฐบาลได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ประการสำคัญได้แก่การลงทุนของรัฐบาลในกิจการที่เป็นพื้นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ (basic facilities) เช่น การคมนาคม การพลังงาน การชลประทาน ฯลฯ รวมทั้งการลงทุนของรัฐบาลในด้านการพัฒนาสังคม เช่น การศึกษาและการสาธารณสุข ฯลฯ โดยเหตุที่ประเทศไทยเราถือหลักว่า รัฐบาลจะต้องลงทุนในกิจการที่เป็นรากฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจ ส่วนการผลิตสินค้าและบริการโดยส่วนใหญ่ยังคงเป็นกิจการของเอกชน

ตามตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่าในระยะ 6 ปีที่แล้วมา งบประมาณรายจ่ายของรัฐบาลคิดเป็นร้อยละของรายได้ประชาชาติ (G.D.P.) มีแนวโน้มสูง กล่าวคือในปี 2505 งบประมาณรายจ่ายของรัฐบาลคิดเป็นมูลค่า 8,852.6 ล้านบาท ส่วนรายได้ประชาชาติมีมูลค่า 65,307.6 ล้านบาท หรือรายจ่ายของรัฐบาลคิดเป็นร้อยละ 13.56 ของรายได้ประชาชาติ ในปี 2510 งบประมาณรายจ่ายของรัฐบาลเพิ่มขึ้นเป็น 18,480.0 ล้านบาท ในขณะที่เดียวกันรายได้ประชาชาติคิดเป็นมูลค่า 94,378.9 ล้านบาท หรืองบประมาณรายจ่ายคิดเป็นร้อยละ 19.21 ของรายได้ประชาชาติ

ตารางที่ 1

งบประมาณรายจ่ายของรัฐบาลคิดเป็นร้อยละของรายได้ประชาชาติ (G.D.P.)
(ล้านบาท)

ปีงบประมาณ	งบประมาณรายจ่าย	รายได้ประชาชาติ (G.D.P.)	งบประมาณรายจ่าย คิดเป็นร้อยละของ รายได้ประชาชาติ
2505	8,852.6	65,307.6	13.56
2506	10,502.5	68,961.8	15.23
2507	11,030.3	74,816.9	14.74
2508	12,400.2	80,292.2	15.44
2509	14,663.7	86,985.2	16.86
2510	18,480.0	94,378.9	19.21

ที่มา: (1) สำนักงบประมาณ

(2) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ

อนึ่ง ในระยะเวลาเดียวกันนี้งบประมาณรายได้ของรัฐบาล เมื่อคิดเป็นร้อยละของรายได้ประชาชาติ (G.D.P.) ก็มีแนวโน้มสูง ในระหว่างปี 2505—2508 และเริ่มลดลงตั้งแต่ปี 2508—2510 แต่อย่างไรก็ตาม งบประมาณรายได้ของรัฐบาลเมื่อคิดเป็นร้อยละของรายได้ประชาชาติ มีแนวโน้มสูงขึ้นในลักษณะที่ต่ำกว่างบประมาณรายจ่ายของรัฐบาลคิดเป็นร้อยละของรายได้ประชาชาติ ดังปรากฏตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2

งบประมาณรายได้ของรัฐบาลคิดเป็นร้อยละของรายได้ประชาชาติ (G.D.P.)
(ล้านบาท)

ปีงบประมาณ	งบประมาณรายได้	รายได้ประชาชาติ (G.D.P.)	งบประมาณรายได้ คิดเป็นร้อยละของ รายได้ประชาชาติ
2505	8,001.4	65,307.6	12.25
2506	8,804.8	68,961.8	12.77
2507	9,777.1	74,816.9	13.07
2508	11,916.7	80,292.2	14.84
2509	12,771.6	86,985.2	14.68
2510	13,740.0	94,378.9	14.56

ที่มา: (1) สำนักงบประมาณ

(2) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ

การเปรียบเทียบตัวเลขงบประมาณรายจ่ายและงบประมาณรายได้ของรัฐบาลทำให้สามารถทราบตัวเลขงบประมาณขาดดุลย์ (deficit) ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวเลขงบประมาณขาดดุลย์ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่ทำให้เกิดการเพิ่มของปริมาณเงินในมือประชาชน เป็นที่ทราบกันดีว่าการใช้จ่ายจากรายได้จริงและรายจ่ายจริงของรัฐบาลมีลักษณะขาดดุลย์ตลอดระยะเวลา 6 ปีที่ผ่านมา กล่าวคือในปีงบประมาณ 2505 รัฐบาลมีรายได้จริง

น้อยกว่า (-) รายจ่ายจริงคิดเป็นมูลค่า 851.2 ล้านบาท เมื่อสิ้นปีงบประมาณ 2510 รัฐบาล
มีรายได้จริงน้อยกว่า (-) รายจ่ายจริงคิดเป็นมูลค่า 4,740.0 ล้านบาท ทั้งตัวเลขปรากฏใน
ตารางที่ 3

ตารางที่ 3
งบประมาณรายได้จริงและรายจ่ายจริง
(ล้านบาท)

ปีงบประมาณ	รายได้จริง + มากกว่า — น้อยกว่า รายจ่ายจริง
2505	— 851.2
2506	— 1,697.7
2507	— 1,253.2
2508	— 1,203.5
2509	— 2,900.0
2510	— 4,740.0

ที่มา: สำนักงบประมาณ งบประมาณแผ่นดิน พ.ศ. 2510 โดยสังเขป

สำหรับงบประมาณรายจ่ายของรัฐบาลด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ทางการเมือง การ
สาธารณสุขและการสาธารณสุขประการ มีลักษณะที่เพิ่มมากกว่ารายจ่ายด้านอื่น ๆ กล่าวคือ
คิดเป็นร้อยละของงบประมาณรายจ่ายทั้งสิ้นค่อนข้างสูง ดังปรากฏในตารางที่ 4 และตาราง
ที่ 5

ตารางที่ 4

งบประมาณรายจ่ายด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ

ปีงบประมาณ 2504-2510

ปีงบประมาณ	จำนวนเงิน	คิดเป็นร้อยละของ ประมาณรายจ่ายทั้งสิ้น
2504 (9 เดือน)	1,042.8	28.60
2505	1,954.9	21.33
2506	2,701.8	25.06
2507	2,839.6	24.84
2508	3,487.7	27.11
2509	4,377.6	28.91
2510	5,447.7	29.48

ที่มา : สำนักงบประมาณ

ตารางที่ 5

งบประมาณรายจ่ายด้านการสาธารณสุขประการ

ปีงบประมาณ 2504-2510

ปีงบประมาณ	จำนวนเงิน (ล้านบาท)	คิดเป็นร้อยละของ ประมาณรายจ่ายทั้งสิ้น
2504 (9 เดือน)	737.6	11.10
2505	1,024.0	11.77
2506	1,261.6	11.70
2507	1,657.7	14.50
2508	1,892.6	14.71
2509	2,318.4	15.31
2510	2,484.7	13.45

ที่มา : สำนักงบประมาณ

นอกจากนี้ยังได้มีการประมาณรายจ่ายของรัฐบาล² ที่จะเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนเงิน 112,575 ล้านบาท ในปีงบประมาณ 2514 ซึ่งเมื่อสมทบกับรายจ่ายเงินกู้และเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศและเงินรายได้จากกิจการรัฐวิสาหกิจ รวมทั้งจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เพื่อดำเนิน การตามโครงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ได้ทำการประมาณไว้ใน แผนพัฒนาอีก 21,940 ล้านบาท จะรวมเป็นรายจ่ายของรัฐบาลทั้งสิ้น 134,520 ล้านบาท

ปัจจัยที่มีความกดดันทางด้านรายจ่ายของรัฐบาลได้แก่ การบริหารทั่วไป การป้องกันประเทศและการรักษาความสงบภายใน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าในระยะ 5 ปีที่แล้วมารายจ่ายด้านนี้ได้ทวีความสำคัญในงบประมาณรายจ่ายทั้งสิ้นของรัฐบาล นอกจากนี้สถานการณ์ต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันยังสามารถคาดได้ว่า รายจ่ายในการป้องกันประเทศและรักษาความสงบภายในจะเป็นจำนวนเงินที่ไม่มีทางที่จะลดลงได้ภายในอนาคตอันใกล้นี้ ผลโดยตรงก็คือ การเกิดการเพิ่มของปริมาณเงินในมือประชาชนในอนาคต

(๒) การขยายเครดิตของระบบธนาคาร ปัจจัยที่มีความสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้ปริมาณเงินในมือประชาชนเพิ่มขึ้นได้แก่การให้กู้เงินและการให้เบิกเกินบัญชีของธนาคารพาณิชย์เพิ่มขึ้น รวมทั้งในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา จำนวนสำนักงานธนาคารต่าง ๆ ได้เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก³ จนทำให้เกิดความสงสัยว่าอาจจะมียังงวนมากเกินกว่าความจำเป็นของภาวะเศรษฐกิจของประเทศ⁴

ตามตารางที่ 6 จำนวนเงินที่ธนาคารพาณิชย์ให้กู้และเบิกเกินบัญชี เมื่อเดือนธันวาคม 2505 มีจำนวน 5,892.8 ล้านบาท โดยประกอบด้วยการให้กู้มีจำนวน 898.5 ล้านบาท และเบิกเกินบัญชีจำนวน 4,494.3 ล้านบาท ในเดือนกันยายน 2510 จำนวนเงินที่ธนาคาร

² สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ, แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2510-2514, หน้า 54

³ ตามรายงานเศรษฐกิจรายเดือน ซึ่งจัดพิมพ์ โดยธนาคารแห่งประเทศไทย ฉบับหลังที่สุดปรากฏว่า จำนวนสำนักงานธนาคารพาณิชย์ในราชอาณาจักร เมื่อสิ้นเดือนกันยายน 2510 มี 530 แห่ง สาขาธนาคารไทยในต่างประเทศ มี 11 แห่ง

⁴ อรรถ ชวรมโน, กวารคลัง (พระนคร : การพิมพ์พระนคร, 2507), หน้า 197

พาณิชย์ให้กู้และเบิกเงินบัญชีเพิ่มขึ้น เป็นจำนวน 12,055.3 ล้านบาท โดยประกอบด้วยการให้กู้จำนวน 2,665.9 ล้านบาท และการให้เบิกเงินบัญชี จำนวน 9,389.4 ล้านบาท กล่าวคือการให้กู้เพิ่มขึ้น 2.8 เท่า และการให้เบิกเงินบัญชีเพิ่มขึ้นในอัตราเดียวกัน คือ 2.8 ภายในระยะดังกล่าว

นอกจากนี้ การซื้อลด และการลงทุนของธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ ในระยะเวลาเดียวกันก็มีอัตราเพิ่มขึ้น

ตารางที่ 6 จำนวนเงินให้กู้ เบิกเกินบัญชี ยอดและลงทุนของธนาคารพาณิชย์

สิ้นเดือน	เงินให้กู้และเบิกเกินบัญชี		ยอด				ลงทุน				
	รวม	ให้กู้	เบิกเกินบัญชี	รวม	ตัวภายในประเทศ	ตัวสินค้าเข้า	ทรัพย์สินสุทธิ	ตัวสินค้าออก	รวม	หลักทรัพย์รัฐบาล	อื่น
2505 ธันวาคม	5,392.8	898.5	4,494.3	2,066.5	605.0	488.7	526.1	446.7	1,197.3	1,141.1	56.1
2506 ธันวาคม	6,188.2	1,151.8	5,036.4	2,524.4	751.0	628.0	572.7	572.7	1,813.7	1,684.9	128.1
2507 ธันวาคม	7,401.8	1,335.8	6,066.0	3,144.4	905.2	805.8	713.4	719.9	2,327.7	2,171.5	156.1
2508 ธันวาคม	8,930.7	1,785.6	7,145.1	3,831.3	995.7	970.1	936.1	929.4	2,741.0	2,539.9	201.1
2509 มีนาคม	9,299.0	1,728.4	7,500.6	4,006.0	1,090.3	1,008.3	950.2	957.2	3,188.7	2,977.6	211.1
มิถุนายน	9,309.8	2,465.4	6,844.4	3,853.2	1,065.9	1,123.0	1,029.3	635.0	3,635.3	3,418.3	217.0
กันยายน	10,041.5	2,612.1	7,429.4	3,391.4	1,259.1	916.0	1,112.6	643.7	4,314.4	4,090.5	223.9
ธันวาคม	10,577.3	2,700.7	7,876.6	4,459.1	1,352.0	1,051.7	1,203.5	851.9	4,342.6	4,119.0	223.6
2510 มกราคม	11,042.4	2,773.9	8,268.5	4,862.4	1,476.3	1,183.1	1,319.5	883.5	4,368.6	4,144.9	223.7
กุมภาพันธ์	11,468.2	2,704.4	8,763.8	5,243.3	1,639.4	1,171.1	1,344.8	1,088.0	4,367.3	4,139.5	227.8
มีนาคม	11,541.7	2,774.4	8,767.3	5,390.2	1,613.2	1,176.8	1,325.6	1,274.6	4,351.5	4,122.0	229.5
เมษายน	11,653.8	2,804.7	8,879.1	5,202.8	1,621.3	1,211.1	1,410.6	959.8	4,414.7	4,184.2	230.5
พฤษภาคม	11,633.1	2,745.1	8,888.0	5,036.6	1,568.7	1,171.4	1,415.3	881.3	4,647.4	4,418.1	229.3
มิถุนายน	11,460.1	2,955.7	8,504.3	4,775.3	1,448.7	1,042.6	1,434.8	849.2	4,837.1	4,604.1	233.0
กรกฎาคม	11,682.0	2,603.3	9,078.7	4,737.5	1,498.0	1,258.2	1,369.5	611.8	4,850.9	4,620.4	230.5
สิงหาคม	11,876.9	2,619.0	9,257.9	4,665.9	1,482.8	1,200.1	1,396.0	587.0	4,944.8	4,708.7	236.1
กันยายน	12,055.3	2,665.9	9,389.4	4,719.6	1,507.1	1,134.2	1,373.5	704.8	5,118.6	4,872.5	246.1

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย รายงานเศรษฐกิจรายเดือน เล่มที่ 11 ปีที่ 7 ประจำปีเดือน พฤศจิกายน 2510

(๑) การใช้จ่ายของชาวต่างประเทศ การใช้จ่ายของชาวต่างประเทศในประเทศไทย ในระยะ 3-4 ปีมานี้ จัดว่าเป็นปัจจัยที่ค่อนข้างสำคัญ ประเทศไทยได้มีโอกาสต้อนรับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเป็นจำนวนมาก รวมทั้งการใช้จ่ายของทหารซึ่งประจำอยู่ในประเทศไทย ผลในขั้นต่อมาก็คือ ปริมาณเงินในมือประชาชนซึ่งได้ให้ไปติดต่อกับชาวต่างประเทศทั้งทางตรงและทางอ้อมเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ในขณะที่เดียวกันก็ยังคงไม่มีผู้ใดหรือหน่วยราชการใดประมาณรายจ่ายประเภทนี้ แต่เป็นที่คาดว่าปีหนึ่ง ๆ คิดเป็นจำนวนเงินนับร้อย ๆ ล้านบาท

4. ความเคลื่อนไหวทางด้านปริมาณเงิน

(1) ปริมาณเงินในปี 2509-2510 ตามรายงานสรุปสถานการณ์เศรษฐกิจและการคลังของรัฐบาลในปีงบประมาณ 2509 จัดพิมพ์โดยกระทรวงการคลัง และจัดทำโดยคณะกรรมการประสานงานเพื่อศึกษาและรายงานภาวะการคลัง โดยประกอบด้วยผู้แทนจากส่วนราชการต่าง ๆ คือ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานงบประมาณ กรมบัญชีกลาง และสำนักเศรษฐกิจการคลัง ปรากฏว่าเมื่อสิ้นปีงบประมาณ 2509 ปริมาณเงินในมือประชาชนมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 15,428.5 ล้านบาท โดยเพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ 2508 เป็นจำนวน 2,355 ล้านบาท หรือร้อยละ 18 โดยเปรียบเทียบกับการเพิ่มของปริมาณเงินในปีงบประมาณ 2508 และปีงบประมาณ 2507 ปริมาณเงินเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.1 และ 7.6 ตามลำดับ

อนึ่ง รายงานดังกล่าวยังได้ให้ข้อสังเกตไว้ว่า การที่ปริมาณเงินเพิ่มขึ้นในปีงบประมาณ 2509 ถึงร้อยละ 18 นั้น จัดว่าเป็นอัตราการเพิ่มที่สูงมาก

สำหรับความเคลื่อนไหวของปริมาณเงินในปี 2510 ก็ยังคงมีลักษณะเพิ่มขึ้นตามรายงานเศรษฐกิจรายเดือนของธนาคารแห่งประเทศไทย ฉบับประจำเดือน พฤศจิกายน 2510 ปรากฏว่าเมื่อสิ้นเดือนกันยายน 2510 ปริมาณเงินในมือประชาชนมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 17,111.1 ล้านบาท โดยเพิ่มขึ้นจากเมื่อสิ้นเดือนสิงหาคม 2510 จำนวน 476.5 ล้านบาท หรือประมาณร้อยละ 2.9 เมื่อเปรียบเทียบกับระยะเวลาเดียวกันของปี 2509

(๒) สาเหตุของการเพิ่มของปริมาณเงิน สาเหตุของการเพิ่มในปริมาณเงินที่สำคัญได้แก่ การที่ระบบการธนาคารที่มีทรัพย์สิน (assets) ต่างประเทศเพิ่มขึ้น กล่าวคือ เป็นบัญชีด้าน ต่างประเทศ สำหรับบัญชีภายในประเทศ ได้แก่ ภาครัฐการและภาคประชาชน กล่าวคือ ในปลายเดือนกันยายน 2510 ปริมาณเงินเพิ่มขึ้นจากเดือนสิงหาคม 2510 มีสาเหตุมาจาก บัญชีภายในประเทศ 197.3 ล้านบาท โดยภาครัฐการทำให้ปริมาณเงินเพิ่มขึ้น 576.7 ล้าน บาท ภาคประชาชนทำให้ปริมาณเงินลดลง 379.4 ล้านบาท ส่วนบัญชีภายนอกประเทศ ทำให้ปริมาณเงินเพิ่มขึ้น 279.2 ล้านบาท ทั้งนี้เนื่องมาจากการที่ระบบการธนาคารได้รับ ทรัพย์สินต่างประเทศเพิ่มขึ้นจำนวนดังกล่าว

5. ความเคลื่อนไหวของราคาสินค้าและบริการ

(๑) ความเคลื่อนไหวของราคาสินค้าและบริการในระหว่างปี 2503-2507 ในปี 2508 กรมการสนเทศกระทรวงเศรษฐกิจ ได้จัดพิมพ์เอกสารดัชนีราคาผู้บริโภคสำหรับพระนคร-ธนบุรี เอกสารดังกล่าวได้แสดงความเปลี่ยนแปลง หรือแนวโน้มของราคาสินค้าใน ระหว่างปี 2503-2507 กล่าวคือ ราคาขายปลีกในเขตเทศบาลนครกรุงเทพ-ธนบุรี มีแนวโน้มโดยทั่วไปสูงขึ้น และมีลักษณะเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยต่อปี ซึ่งคำนวณจากดัชนีประจำปี เพิ่มขึ้น 1.6% นอกจากนี้มีข้อสังเกตที่สำคัญคือ ดัชนีค่าอาหารเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ย ต่อปีสูงกว่าตัวเลขดัชนีประเภทอื่นๆ คือ เพิ่มขึ้น 2.5% ส่วนค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเกษตรสถาน และวัสดุก่อสร้างได้เพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยต่อปีถึง 2.5% สำหรับหมวดเครื่องนุ่งห่มและเสื้อผ้ามี แนวโน้มเปลี่ยนแปลงในลักษณะค่อนข้างต่ำ

นอกจากนี้ในระหว่างปี 2503-2507 ราคาของสินค้าประเภทอาหารได้เพิ่มขึ้น ในอัตราสูงถึง 10% และการเพิ่มขึ้นนี้ ประมาณ 5.6% เพิ่มขึ้นในระหว่างปี 2503-2505 ทั้งนี้เนื่องจากในระหว่างปี 2503-2505 ราคาข้าวสารและอาหารประเภทเนื้อสัตว์มีราคาสูง ขึ้นโดยทั่วไป

(๒) ความเคลื่อนไหวของราคาสินค้าและบริการในระหว่างปี 2509-2510 ความเคลื่อนไหวของราคาสินค้าและบริการภายในปี 2508 เฉพาะอย่างยิ่งดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคสำหรับพระนคร-ธนบุรี ตั้งแต่ มกราคม 2509—ธันวาคม 2509 โดยเฉลี่ยตลอดปีมีแนวโน้มสูงขึ้น โดยเฉพาะดัชนีราคาอาหาร ยารักษาโรค และการบันเทิงมีแนวโน้มสูงขึ้นมากกว่ารายการอื่น ๆ ดังปรากฏในตารางที่ 7

ตารางที่ 7

ดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคสำหรับพระนคร-ธนบุรี ปี 2509

2505=100

เดือน	รายการรวม	อาหาร	เสื้อผ้า	เคหสถาน	ยารักษาโรค	การขนส่ง	บันเทิง	ยานยนต์เครื่องยนต์มีแอลกอฮอล์
มกราคม	105.7	108.3	97.2	108.5	102.6	101.8	101.9	99.99
กุมภาพันธ์	105.2	107.3	97.1	108.7	102.8	101.8	101.9	99.95
มีนาคม	106.4	109.0	97.2	109.3	104.7	101.8	103.5	99.99
เมษายน	106.4	108.8	97.2	109.4	104.7	101.9	103.6	99.99
พฤษภาคม	108.0	112.1	97.4	109.5	104.6	101.9	103.6	99.99
มิถุนายน	107.0	110.7	97.5	109.5	104.7	101.9	103.6	99.99
กรกฎาคม	107.3	110.6	97.5	109.9	104.7	101.6	103.4	99.99
สิงหาคม	108.3	112.7	97.6	109.9	104.7	101.6	103.4	99.99
กันยายน	108.9	113.1	97.6	109.7	109.8	101.6	103.4	99.99
ตุลาคม	109.6	115.0	97.6	108.6	109.8	101.4	103.4	99.99
พฤศจิกายน	109.6	115.6	97.5	108.6	109.9	101.4	103.4	99.99
ธันวาคม	109.8	115.5	97.4	108.6	109.9	101.4	103.4	99.99

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย, *Bank of Thailand Report Vol. V II, No 3 (March 1967)*

สำหรับดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคสำหรับพระนคร-ธนบุรี ในปี 2510 ตั้งแต่

มกราคม—กันยายน โดยเฉลี่ยมีแนวโน้มสูงขึ้นเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตามดัชนีราคาอาหารและยารักษาโรค มีแนวโน้มสูงขึ้นในอัตราต่ำกว่าระยะเดียวกันในปี 2509 นอกจากนี้ยังมีข้อสังเกตว่าดัชนีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเคหะสถาน ค่าใช้จ่ายในการบันเทิงและการศึกษาลดลงมีแนวโน้มสูงขึ้น ในปีระหว่างมกราคม—กันยายน 2510 นี้ และคาดว่าจะมีแนวโน้มสูงขึ้นอีกในระหว่างตุลาคม—ธันวาคม 2510 ดังปรากฏจากตัวเลขในตารางที่ 8

ตารางที่ 8

ดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคสำหรับพระนคร-ธนบุรี ปี 2510

(2505 = 100)

เดือน	รายการรวม	อาหาร	เสื้อผ้า	เคหะสถาน	ยารักษาโรค	การขนส่ง	บันเทิง	ยาสูบเครื่องดื่ม
มกราคม	111.6	119.3	97.4	108.5	109.9	100.8	103.4	99.99
กุมภาพันธ์	110.7	117.4	97.4	108.7	109.9	100.8	103.4	99.99
มีนาคม	110.8	117.0	97.5	110.2	109.9	100.8	103.4	99.99
เมษายน	110.0	117.5	97.5	109.8	110.0	100.9	103.4	99.99
พฤษภาคม	111.4	118.3	97.5	109.4	110.0	100.9	103.4	99.99
มิถุนายน	111.2	118.0	97.5	109.0	110.0	100.9	103.3	99.99
กรกฎาคม	111.4	118.6	97.5	109.1	110.0	100.8	103.3	99.99
สิงหาคม	112.0	119.6	97.5	109.5	110.6	100.8	103.3	99.99
กันยายน	112.9	121.5	97.4	108.9	110.9	110.1	103.8	

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย รายงานเศรษฐกิจรายเดือน ประจำเดือนพฤศจิกายน 2510

อนึ่ง นอกจากดัชนีราคาขายส่ง (wholesales indices) ในระหว่างปี 2509 และ 2510 ยังมีแนวโน้มสูงขึ้น แต่แนวโน้มของปี 2510 มีอัตราสูงกว่าแนวโน้มของปี 2509 เป็นอันมาก ดังจะเห็นได้จากตัวเลขในตารางที่ 9

ตารางที่ 9

ดัชนีราคาขายส่งสำหรับปี 2509-กันยายน 2510

(2501 = 100)

เดือน	ปี 2509	ปี 2510	เพิ่ม (+) หรือลด (-) ในระยะเวลาเดียวกัน
มกราคม	99	111	+ 2
กุมภาพันธ์	97	118	+ 11
มีนาคม	100	119	+ 19
เมษายน	107	116	+ 9
พฤษภาคม	107	118	+ 11
มิถุนายน	109	118	+ 9
กรกฎาคม	114	119	+ 5
สิงหาคม	112	122	+ 10
กันยายน	115	123	+ 8
ตุลาคม	119	—	—
พฤศจิกายน	123	—	—
ธันวาคม	118	—	—

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย รายงานเศรษฐกิจรายเดือน ประจำเดือนพฤศจิกายน 2510

(๑) ความเคลื่อนไหวของการผลิตบริการ เป็นที่น่าสังเกตว่าในระยะ 5 ปีที่แล้วมานี้ การผลิตบริการต่างๆ ได้ขยายตัวขึ้นโดยรวดเร็ว บริการต่างๆ ได้แก่ การสร้างสถานพักผ่อนหย่อนใจ โรงภาพยนตร์ กิจการโรงแรม การสร้างอาคารบ้านเรือนให้เช่าเพื่อการค้าขาย และให้ชาวต่างประเทศเช่า⁵ บริการออบ ออบ นวด ไนต์คลับ บริการขายส่ง ฯลฯ

⁵ จะเห็นได้ว่าอาคารวัสดุก่อสร้างต่างๆ และค่าแรงงานเพิ่มขึ้น ซึ่งปรากฏตัวเลขในบทความนี้ด้วย

ทั้งนี้ก็โดยเหตุที่ปริมาณเงินในมือประชาชนเพิ่มขึ้นในระยะเวลาดังกล่าว ถ้าพิจารณาตัวเลขต่างๆที่ได้กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่าราคาสินค้าและบริการมีแนวโน้มสูงขึ้นอยู่เสมอ ทรัพยากรต่างๆ (resources) มีโอกาสที่จะนำเอาไปใช้ได้หลายทาง (alternative uses) นอกจากนี้ยังประกอบด้วยเหตุผลที่เกี่ยวกับลักษณะของระบบเศรษฐกิจหลายประการ ซึ่งจะไม่กล่าวในบทความนี้ การผลิตสินค้าเพื่อสนองความต้องการ จึงอาจมีต้นทุนในรูปของโอกาส (opportunity cost) สูง ทรัพยากรจึงเกิดการหันเหไปทำการผลิตบริการต่างๆ เพื่อสนองความต้องการของประชาชนซึ่งมีอุปสงค์ที่ค่อนข้างสูง และในทางตรงกันข้าม ย่อมจะมีผลให้ทั้งราคาสินค้าและบริการสูงขึ้นในระยะยาว เนื่องจากการผลิตสินค้า ต้องเสียต้นทุนสูงกว่าเดิม ซึ่งในลักษณะนี้ตรงกับความหมายแนวโน้มภาวะเงินเฟ้อที่มีสาเหตุมาจากต้นทุนการผลิตสินค้าสูงขึ้น (cost push) ดังได้กล่าวมาแล้ว

ตารางที่ 10

การขยายตัวของกิจการโรงแรมในพระนคร-ธนบุรี

ในระหว่างปี 2508-2509

ปี	จำนวนโรงแรม	จำนวนห้อง
2503	15	959
2504	16	1,330
2505	19	1,582
2506	20	1,722
2507	25	2,041
2508	30	2,469
2509	46	4,835

ที่มา : องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยว

6. สรุป

เท่าที่ได้พิจารณาตัวเลขต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้ว เรายังไม่อยู่ในฐานะที่จะกล่าวได้ว่าปัจจุบันประเทศไทยได้เกิดแนวโน้มของภาวะเงินเฟ้อขึ้นแล้ว แต่อย่างไรก็ตามสิ่งที่เราอาจกล่าวได้โดยแน่นอนก็คือ ปัจจุบันราคาสินค้าและบริการต่าง ๆ มีแนวโน้มสูงขึ้นอยู่ตลอดเวลา⁶ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ราคาสินค้าที่จำเป็นแก่การครองชีพ เช่น ข้าวสาร เนื้อสัตว์ นอกจากนี้ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเคหะสถาน ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับยารักษาโรค การบันเทิง ค่าวัสดุก่อสร้างต่าง ๆ กล่าวได้ว่ามีราคาสูงขึ้น และยังเป็นที่ยกคานาได้ว่า หากเหตุการณ์ทำนองนี้ยังคงดำเนินต่อไป ย่อมจะทำให้ต้นทุนการผลิตสินค้าและบริการมีแนวโน้มสูงขึ้น และปัญหาภาวะเงินเฟ้อที่เกี่ยวข้องกับต้นทุนการผลิตสินค้า (cost push) อาจมีความสำคัญในอนาคต

⁶ เมื่อวันที่ 29 กันยายน 2510 สมาคมแผนการโคโลมโบแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้จัดให้มีการอภิปรายในหัวข้อ "ขณะนี้เมืองไทยเงินเฟ้อหรือไม่" ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยมี นายเกษร ลิ่มทอง เป็นผู้นำอภิปรายและประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมอภิปรายอีก 4 ท่าน คือ ดร. ไชยวงศ์ ชูชาติ ดร. นิพนธ์ ศศิธร ดร. เสนาะ อุณากร และ ดร. สุระ สนิทธานนท์ โดยสรุปคณะผู้อภิปราย มีความเห็นว่าในระยะ 3-4 ปีมานี้ ราคาสินค้าและบริการได้เพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก และประเทศไทยอาจจะตกอยู่ในภาวะเงินเฟ้ออย่างอ่อน (mild inflation) ผู้สนใจอาจจะศึกษาได้จากเอกสารการประชุมทางวิชาการ ซึ่งจัดพิมพ์โดยสมาคมแผนการโคโลมโบแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ เรื่อง *ขณะนี้เมืองไทยมีเงินเฟ้อหรือไม่* โรงพิมพ์มิตรนราการพิมพ์ 259/142 คลองตัน พระโขนง พระนคร